

**Бәйтерек ауданының білім беру бөлімінің
«Жас туристер станциясы»**

«Бекітемін»
Бәйтерек АББ ЖТС
директоры
Г.А.Терехова
« » 2021ж.

«Келісемін»
директордың ОІЖ
орынбасары
А.С.Иргусаева
« » 2021ж.

«Қаралды»
Экология бөлімінің
менгерушісі
А.С.Бекешев
« » 2021ж.

**«КВАРЦ»
ЭКОЛОГИЯ БАҒЫТЫНДАҒЫ ҮЙІРМЕСІНІҢ
КҮНТІЗБЕЛІК ЖОСПАРЫ**

*Үйірме жетекшісі: А.С. Бекешев
Мекен – жайы: Бәйтерек ауданы,
Переметный ауылы, Локомотивная 38
Байланыс телефоны: 87752437207*

2021 – 2022 оқу жылы

Түсінік хат

Өзектілігі:

Кварц үйірме мүшелерінің адам мен табиғаттың арасындағы жаңа қарым-қатынас типті қалыптастыру негізінде құрылған және балалардың экологиялық-геологиялық танымын кеңейтуге бағытталған. Бұл Үйірме туристік-экология базасына негізделеді және оқушының жан-жақтылығын қалыптастыруға есептелген.

Геология үйірмесі көптеген жаратылыстану ғылымдарымен байланысты. Олардың ішінде астрономия, физика, химия, география, т.б. бар. Ауыл шаруашылығы бағытындағы топырақтану, егіншілік, агрохимия, мелиорация пәндері геология ғылымының деректері негізінде дамып келеді.

Геология өте ерте заманнан дамып келе жатқан алғашқы ғылымдардың бірі. Қазірге кезде ол қанатын кең жайып, өрлеп келді.

Мектеп оқушыларына геология үйірмесін ұйымдастыру, қоршаған ортада кездесетін минералдар мен геологиялық кескінді құрастыруды үйрету арқылы геология саласының кең ауқымды ғылым ретінде көрсетеді.

Қазіргі кезде геологияның өзі көптеген ғылыми пәндер салаларына жіктеледі. Жер қыртысының құрамын зерттейтін ғылыми пәндер - минералогия, палеонтология, гидрогеология және т.б.

.Кварц үйірмесі Үйірмесі 7-9 сынып оқушыларына арналған. Барлығы 216 сағат. Үйірме жұмысы аптасына 6 сағатқа құрастырылған.

Үйірменің мақсаты –бала зейінін табиғатқа аудару, геология ғылымын кеңінен зерттеп тану, қоршаған ортаға құрметпен және ұқыптылықпен қарау сияқты экологиялық адамгершілік әрекеттерді қалыптастыру.

Үйірменің білімділік мақсаты:

Туристік-экология жөніндегі білімдерін кеңейту және тереңдету, оқушыларды белсенді білім алу дағдысына тарту, оқу-танымдық іскерліктері мен дағдыларын дамыту, ой-өрісін кеңейту.

1. Қоршаған ортаның негізгі факторларымен және олардың адам ағзасына тигізетін әсері.
2. Әркімнің өз денсаулығына, қоршаған ортаға жауапты болуы.
3. Әр жеке адамның және жалпы қоғамның қоршаған ортаға жауапты екендігін және оның ресурстарын тиімді пайдалану дағдыларын үйрену.
4. Оқушылардың іс-әрекеттері геологияны жете түсінуге және проблемаларды шешуге көзделгені болуына көмектесу.

Үйірменің тәрбиелік мақсаты:

- табиғатты сүйіп, экожүйені қорғап, молайтуларына үлес қосу;
- туристік-экология мәдениеттілігі қалыптастыру;
- туған өлке табиғатына деген қызығушылықтарын арттыру;
- елімізбен қаламыздың экологиялық ахуалымен танысады, салауатты өмір салтына қалыптасады.

Үйірменің дамытушылық мақсаты:

Оқушының жеке басының тұлғалық қалыптастыру кезеңі – өмірде өз орнын іздеумен, мамандық таңдауға талпынысымен ерекшеленеді. Оқушы арманы мол, қиялы қанатты мектеп оқушыларының әлеуметтік жағдай туралы толғанысты кең шағы және адамгершілік, азаматтық, әсемдік, табиғатты қорғау, оны молайту туралы танымын тереңдету, патриоттық сезім арта түседі. Бастысы әр оқушы және ол өзі қоршаған ортаға әсер ететін жағдайларды зиянын төмендетуге үлесін қосады.

Үйірме бойынша жүргізілген сабақтардың нәтижесінде мектеп оқушылары жер бетіндегі өсімдіктер мен жануарлардың түрлерімен толық танысады, өсімдіктер мен жануарларды асырау және өсіру, күту бойынша практикалық дағдыларын меңгереді, әдебиеттермен жұмыс істеу тәсілдерін игереді. Жеткіншектер экскурсия және практикум

кезінде табиғатты бақылау, гербарий жинау тәсілдерімен танысады, өсімдік түрлерін ажыратып үйренеді. Конкурстар, танымдық Үйірмелар, викториналар өткізу барысында оқушылардың шығармашылық қабілеттері дамиды.

Үйірменің негізгі міндеттері:

Оқыту негізі туристік-экологиялық білім беру:

- оқушылардың алған білімін жеңіл қабылдауы;
- зерттеу және сараман жұмыстарына үйрену;
- қоршаған ортаның біртұтастығын танып білу;
- өлкетану бағытында білім алу.

Үйірменің ерекшелігі: Өткізілетін сабақтардың барысында балалармен жұмыс жүргізудің әр түрлі әдіс-тәсілдері пайдаланылады: әңгімелеу, әңгімелесу, гүлзар және тірі табиғат мүйісіндегі практикалық жұмыстар, өзіндік жұмыстар, табиғатты бақылау және т.б. Қызықты әдістер кеңінен пайдаланылады: кроссвордтар, жұмбақтар, туристік тақырыптар бойынша ойындар. Сабақтар мен экскурсиялар кезінде оқушының туған өлке табиғатына деген қызығушылық, табиғат дүниесін аялау, құрметтеу, оны көркейту және баптап күту сияқты сезімдері қалыптасады. Олар экологиялық тәрбие алады, еліміз бен қаламыздың экологиялық ахуалымен танысады, салауатты өмір салтына қалыптасады.

Оқыту Үйірмесын жүзеге асыруда балалар жасы 12 – 15 жас аралығы, бұл аралықта оқушының белсенді іс - әрекеті оқушының ой жүйесінің, көңіл көкжиегінің кеңеюіне әсер етеді. Әсемдікті өз қолымен жасай алатынына көзі жетіп, өзіне деген сенімі артады. Олар өзі өмір сүретін ортаны көгалдандыру, оны әсем де көркем етіп жасау оқушының білімге құштарлығын арттырудың бір жолы болып табылады.

Үйірмені жүзеге асыру мерзімі: қосымша білім беру Үйірмесі– 2 жыл, оқу сағат саны: 216 сағат.

Сабақтың түрі мен тәртібі: Үйірме сабақтары негізінен – даралап, топтап, шағын топтар және көпшілік топтарға жүргізіледі. Сабақта ойын, психологиялық жаттығу тренингтары пайдаланылады. Топтық саяхатқа шығу арқылы балалар қоршаған ортаны қорғауға тәрбиеленеді.

Сабақтың мерзімі: сабақ келісілген сабақ кестесі арқылы жүреді. Екінші жыл – 2 рет жұмасына (3 сағ, 3 сағ); Оқушылар құрамы өзгермеуі қажет. Үйірмеге оқушылар өз еркімен және ата – аналар рұқсатымен қабылданады, екінші жыл оқытуға 12 оқушы қабылданады. Оқушылар құрамы әр жылда бірдей болады, тек оқушылар басқа қалаға көшу немесе үйірмеге қатысуға мүмкіндігі болмаған жағдайда шығады.

Оқу тәжірибенің жүзеге асуы: Оқушылар қызығушылығы артып, қабілетіне қарай мамандық таңдауына, өмірден өз орнын табуына ықпал етуде.

Үйірменің қысқаша мазмұны

Үйірме сабақтары бойынша үйірме мүшелері жер бетіндегі өсімдіктер мен жануарлардың түрлерімен толық танысады, өсімдіктер мен жануарларды асырау және өсіру, күту бойынша практикалық дағдыларын меңгереді, әдебиеттермен жұмыс істеу тәсілдерін игереді. Жеткіншектер экскурсия және практикум кезінде табиғатты бақылау, гербарий жинау тәсілдерімен танысады, өсімдік түрлерін ажыратып үйренеді. Конкурстар, танымдық Үйірмелар, викториналар, экспедициялар мен саяхаттар өткізу барысында оқушылардың шығармашылық қабілеттері дамиды.

Жеке зерттеу жұмыстарының нәтижесінде оқушылар біледі: әдеттегі тіршілік әрекеті кезінде әр адам әдейі жасамаса да қоршаған ортаға біршама зиян келтіреді. Сарқылатын табиғи ресурстарды жұмсайды, ауаны, суды ластайды, көп мөлшерде тұрмыстық қалдық заттар шығарады, оның арасында қауіпті заттар да болады, осы Үйірме негізінде экологиялық проблемаларды болдырмас үшін әр үйірме мүшелеріне экологиялық көзқарас қалыптастырып, табиғат құндылығын сақтап қалуларына бағыт бағдар беру.

Үйірмені меңгеру кезінде бірінші орында біздің әрқайсымыздың табиғат алдындағы жауапкершілігіміз тұрады.

Күтілетін нәтиже

Үйірме бойынша жүргізілген сабақтардың нәтижесінде мектеп оқушылары:

- қоршаған ортаға зиян келтіретін және экологиялық қауіпсіз құрылыс материалдардың айырмашылығын білу;
 - тұрмыстық қалдықтарды қайта пайдалану;
 - өзіндік қалдықтарды анықтап, олармен не істеу керек екенін білу;
 - өз үйіндегі ең жиі кездесетін ауа ластаушыларды анықтау, үйдегі ауа ластануын қақпайлау немесе азайту үшін профилактикалық жұмыстарды жүргізу;
 - туризм негіздерін толық меңгереді
 - экологиялық акцияларына қатысу;
 - азық-түліктің уытты заттармен ластану түрлерін, сапасы төмен азық-түліктің адамға жағымсыз әсерін қақпайлау мүмкіндіктерін;
 - үй ішінде өсетін өсімдіктердің рөлін және олардың үйде орналастыру ережелерін;
 - үй ішінде адамның қасында тұратын жануарлардың түрлерін, олардан келетін пайда мен зиянды;
 - экологиялық жобаның не екенін және оны қалай іске асыруға болатынын үйренеді.
- Конкурстар, танымдық Үйірмелер, викториналар өткізу барысында оқушылардың шығармашылық қабілеттері дамиды.

Жоспары

№	Тақырыбы	Сағат			Күні	Ескерту
		барлығы	теория	практика		
1. кіріспе (15 сағат)						
1	Экология ғылымының негізі	3	3	-	16.09	
2	Геология ғылымы	3	3	-	21.09	
3	География мен геология	3	3	-	23.09	
4	Экологиялық экспедициялар кезіндегі қауіпсіздік ережелері	3	3	-	28.09	
5	Сарамандық жұмыс: экологиялық зерттеулер	3	3	-	30.09	
2. Қазақстан географиясы (24 сағат)						
6	Қазақстанда иегрілетін пайдалы қазбалар	6	3	3	5.10 7.10	
7	Қазақстан табиғаты	6	3	3	12.10 14.10	
8	Ерекше қорғалатын объектілер	3	3		19.10	
9	Қазақстан таулары	3	3		21.10	
10	Қорықтар және қорықшалар	3	3		26.10	
11	Қазақстан өзендері, көлдері	3	3		28.10	

3. Геохронологиялық санау (27 сағат)						
12	Геохронологиялық кесте	9	3 3	3	02.11 04.11 09.11	
13	Тау жыныстары және олардың жастары	6	3	3	11.11 16.11	
14	Тау жасалу кезеңдері	6	3	3	18.11 23.11	
15	Маос шкаласы	6	3	3	25.11 30.11	
4. карта және жергілікті жерді бағдарлау (36 сағат)						
16	Топографиялық белгілер	3	3	-	02.12	
17	Масштаб және оның түрлері	3	-	3	07.12	
18	Компас. Компаспен жұмыстану	6	3	3	09.12 14.12	
19	Жергілікті бағдарлау	9	3	3 3	18.12 21.12 23.12	
20	Азимут	9	3	3 3	28.12 30.12 05.01	
21	Экспедициялар кезіндегі алғашқы мед. Көмек көрсету	6	-	3 3	06.01 11.01	
5. туризм негіздері (51 сағат)						
22	Туристтік байлам	3	3		13.01	
23	Скаладромға өрмелеу	6	3	3	18.01 20.01	
24	Спорттық бағдарлау	12	3	3 3 3	25.01 27.01 01.02 03.02	
25	Алау түрлері	6	3	3	08.02 10.02	
26	Шаңғы тебу. Шырга және баспалдақ әдісі	15	3	3 3 3 3	15.02 17.02 22.02 24.02 01.03	
27	Сарамандық жұмыс	9	3	3 3	03.03 09.03 10.03	

6. Туристік-экологиялық зерттеулер (39 сағат)						
28	Жергілікті жерде кездесетін геологиялық объектілерге сипаттама беру	9	3 3	3	15.03 17.03 24.03	
29	Өңдеуді байқап көру	12	3 3	3 3	25.03 29.03 31.04 05.04	
30	Гидрология негіздері	9	3	3 3	07.04 12.04 14.04	
31	Геоморфология	3		3	19.04	
32	Сарамандық жұмыстар	6		3 3	21.04 26.04	
Қорытындылау бөлімі (24сағат)						
33	Жергілікті мұражайға экскурсия	4	-	4	28.04	
34	Топтық жорық	8	-	8	03.05	
35	Жорық есебі	3		3	12.05	
36	Өткен тақырыптарды қайталау	9	3 3	3	17.05 19.05 24.05	
Барлығы		216	105	111		

Әдебиеттер тізімі

1. «Жас туристке кеңес» Жездыбаев Т.К. Алматы – 2005
2. «Первые шаги в геологию» А.П.Сучкова, Т.П.Питолина
3. «Малый атлас полезных ископаемых» В.И. Бделевский
4. «Путеводитель приуралья» К.А.Ли, В.П.Фомин , г.Уральск – 1991
5. «Путешествия по Казахстану». Н.Дублицкий, В.Степанова
Москва 1978ж
6. «Қазақстан географиясы» Оқулық, Алматы, 1999ж.